

වනජීවීන් හා මිනිසුන් අතර ඇතිවන ගැටුම් වළක්වාගැනීමට සාම්ප්‍රදායිකව යොදාගත් කෙම් ක්‍රම පිළිබඳ මානව විද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක්

ඊ. ඒ. ඒ. එන්. ශ්‍රීශාන්

පර්යේෂණ සහකාර

මානව විද්‍යා අධ්‍යයනාංශය
ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලය
srishanamilanuwan@gmail.com

Abstract

Since the beginning of human history, humans have been a part of the environment, interacting with plants and animals. Over time, this loss of connection has led to various conflicts between humans and animals. Various methods have been developed as part of human culture to prevent these conflicts. Among the traditional methods, techniques such as mechanical methods, medicinal control methods, biological control methods, *Kem* methods, etc. can be identified. Among these methods, *Kem* methods are unique in that cultural values have been embedded in those *Kem* methods. The lack of this traditional knowledge among the current people, the fact that new technological methods are only friendly to humans, and the fact that these methods are not sufficient, has led to the current conflict between wildlife and humans. This research aims to explore the methods built on traditional knowledge based on this problem. The two Grama Niladhari Divisions of Mariarawa and Okkampitiya in the Monaragala District were used as the study areas. Ten elders above the age of fifty were selected as the research sample through purposive sampling method and relevant data were collected using observation and structured interviews. The study rediscovered many traditional methods. These include the beliefs of the villagers, *Manthra* (spells), traps, the use of medicines, biological control methods and a variety of *Kem* methods. Among these, *Kem* methods are also used for other strategies such as various mechanical methods. Many of the traditional methods, including *Kem* methods, identified from the field of study and literary sources, were successful and had a scientific basis. It was concluded that traditional methods contain technological strategies that offer better and more effective solutions than modern techniques. Also, the researcher suggests that efforts to prevent and address the current acute human-wildlife conflicts in Sri Lanka by combining traditional knowledge with modern technology would be more effective. It is a good alternative to solve problems by filling the gaps in modern techniques.

Keywords: *Kem* methods, Humans, Animals, Conflict, Traditional knowledge

1. හැඳින්වීම

ජීවීන් අතුරින් ක්ෂීරපායී කුලකයට වැටෙන එක් උපගෝත්‍රයක් වන ප්‍රිමාටා ගෝත්‍රයේ සාමාජිකයෙකු ලෙස පරිණාමය වී නූතන මිනිසා බිහිවූ බව පොදු මතය වේ. මිනිසාද ප්‍රිමාටා ගෝත්‍රයේ සාමාජිකයෙකි. මොවුන්ගෙන් පරිණාමය වී පළමුවරට දෙපයින් නැගී සිටි මානවයා ලෙස හැඳින්වෙන ඔස්ට්‍රලෝපිතකස් (*Australopithecus*) මානවයාගේ සිට වත්මන් හෝමෝ සේපියන්ස් සේපියන්ස් (*Homo sapiens sapiens*) මානවයා දක්වා ගතවූ පරිණාමීය කාල සීමාව පුරා මිනිසා හා පරිසරය අතර ඉතා සමීප සම්බන්ධතාවක් පැවතිණි. පෘථිවිය මත ජීවය සම්භවය වූ දා සිට නූතන මානවයා දක්වා පරිණාමීය ක්‍රියාවලිය දෙස අවධානය යොමුකිරීමේදී පැහැදිලි වන කරුණ නම් මානවයා හා සතුන් අතර මෙන්ම සියලුම ජීවීන් පරිසරය හා බද්ධවෙමින් ජීවත්වූ බවයි. එයට හේතුව වන්නේද මිනිසාද සතුන්ද පෘථිවිය මත පවතින ජෛවීය පද්ධතියේ කොටස්කරුවන් වීමයි.

මිනිසාද අනෙකුත් සතුන් මෙන් පරිසරයේම කොටසක් ලෙස ජීවත් විය. මානවයා ශිෂ්ට සම්පන්න වූ දා සිට ජනාවාස ගොඩනගමින් පරිසරයෙන් යම් ප්‍රමාණයක දුරස්ථභාවයක් දක්වන්නට වීම නිසා සතුන් හා මිනිසුන් අතර විවිධාකාරයේ ගැටුම් ඇතිවන්නට විය. වනජීවීන් යන්න පොදුවේ අර්ථ ගන්වාගත් විට ගෘහාශ්‍රයෙන් මිදුණු, ස්වාභාවික පරිසරයේ ස්වාධීනව ජීවත් වන සතුන් වනජීවීන් නම් වෙයි. ස්වාභාවික පරිසරයේ වැඩෙන සතුන් හෙවත් වනජීවීන් හා මිනිසුන් අතර ගැටුම් නිර්මාණය වීමට ප්‍රධාන හේතුව වනුයේ ස්වාභාවික පරිසරය පරිභෝජනයේදී දෙපාර්ශ්වය අතර ඇති වන අර්බුදකාරී තත්ත්වයයි. මෙම ගැටුම් සඳහා විසඳුම් ලෙස පැරැණි මානවයන් විවිධ ක්‍රමලේප යොදාගත් අතර එම ක්‍රමලේප තම සංස්කෘතියේම කොටසක් ලෙස පවත්වාගෙන එන ලදී. විවිධ විශ්වාස, ඇදහිලි හා චාරිත්‍ර-චාරිත්‍ර මගින් මෙම ක්‍රමලේප පරම්පරාවෙන් පරම්පරාවට රැගෙන ආවේය. බොහෝ ක්‍රමලේප සාම්ප්‍රදායික ගැමි ඥානයෙන් බිහිවූවන් ඒවායේ යම් තරමක විද්‍යාත්මක පදනමක්ද ඇති බව දැකගත හැකිවේ. උක්ත සඳහන් සාම්ප්‍රදායික ක්‍රමලේප මානව හිතවාදීව මෙන්ම සත්ත්ව හිතවාදීව පාර්ශ්ව දෙකටම හිරිහැර නොවන අයුරින් ගොඩනැගී ඇති ආකාරය වැඩිමනක් දැකගත හැකිවේ. මිනිසා හා වනජීවීන් අතර ගැටුම පුළුල් පරාසයක අර්ථ දැක්වීමක් සඳහා භාවිත කරන ඒකකයක් ලෙසද හඳුනාගත හැකිය. එය හුදෙක් මිනිසා සහ අනෙකුත් සත්ත්වයන් ආහාර, ජලය සහ පැවැත්ම සඳහා එකම ඉඩක් භාවිත කිරීමට කරන තරගය හේතු කොටගෙන නිර්මාණය වන්නාවූ සංසිද්ධියකි. මෙම ක්‍රියාවලියේදී අනෙකුත් සත්ත්වයන්ට වඩා මිනිසා බුද්ධිමත් ජීවියකු නිසා අනෙකුත් සියලු ජීවීන්ට තර්ජනයක් වෙමින් මිනිසා තම නිජභූමිය තුළ ආධිපත්‍යය තහවුරු කරගෙන ඇත.

නාගරීකරණය මූලික කරගත් ක්‍රියාවලීන් හේතුවෙන් බොහෝ වනාන්තර විනාශ වීමට ලක්ව ඇත. ලෝකයේ බොහෝ රටවල, බොහෝ කලාපවල මෙම වනාන්තර විනාශය දක්නට ලැබේ. එය මූලික කරගත් ගැටලු රාශියක් කාලය අනුව හා අවකාශීයව වර්ධනය වෙමින් වර්තමානය දක්වා පැමිණ ඇත. විශේෂයෙන්ම එහිදී වනාන්තරවල සිටින සත්ත්ව ප්‍රජාව හා මිනිසුන් අතර ඇතිවන ගැටුම මූලිකවම දේශසීමාවක් නොමැතිව ලෝකය පුරා බලපා ඇති ගැටලුවක් ලෙස හඳුනාගත හැකිය. ප්‍රධාන වශයෙන්ම වනජීවීන් හා මිනිසුන් අතර ගැටුම නිර්මාණය වන්නේ වනජීවීන්ගේ වාසස්ථාන ඉහත සඳහන් වනාන්තර විනාශය හේතුවෙන් වනසතුන්ට අහිමි වී යාම මූලික කොට ගෙනය. තමන්ගේ වාසස්ථාන අහිමිවීමත් සමඟ ගම්මාන හා කෘෂි බිම් කරා කඩාවදින වනජීවීන් හේතුවෙන් වනසත්ත්ව හා මිනිස් ගැටුම ලෝකයේ බොහෝ රටවල උග්‍රව පවතින ගැටලුවක් ලෙස වර්තමානය වන විට ව්‍යාප්තව පවතියි. කලාපීයව ආසියාකරයේද මෙම තත්ත්වය බහුලවම දක්නට ලැබේ.

ශ්‍රී ලංකාව ගෝලීය වශයෙන් ගත් කල කුඩා දිවයිනක් ලෙස හඳුනාගත හැකිය. එසේම ඉහළ ජෛව විවිධත්වයක්, එකිනෙකට වෙනස් පරිසර පද්ධති කිහිපයක් ශ්‍රී ලංකාවෙන් හඳුනාගත හැකිය. එම පරිසර පද්ධතීන්ට ආවේණික ජෛව විවිධත්වයක්ද හඳුනාගත හැකිය. ශ්‍රී ලංකාව තුළ හඳුනාගත හැකි පරිදි රට මධ්‍යයට වන්නට වූ ඉහළ උන්නතාංශය හේතුවෙන් වැසි වනාන්තර පිහිටා ඇති බව පැහැදිලිව දැකිය හැකිය. උස් කඳු සදාහරිත වනාන්තර, උෂ්ණ වනාන්තර, වියළි මිශ්‍ර සදාහරිත වනාන්තර, නිවර්තන සදාහරිත වනාන්තර, කටු පඳුරු බිම්

ආදී එකිනෙකට වෙනස් වූ පරිසර පද්ධති රාශියක් හඳුනාගත හැකිය. මෙම පරිසර පද්ධති ආශ්‍රිතව දැකිය හැකි බොහෝ ආවේණික ශාක හා සත්ත්ව විශේෂ වර්තමානය වන විට නෂ්ටවී ගොස් ඇති බව හඳුනාගත හැකිය. එසේම සමහර ජීවීන් විශේෂ රතු දත්ත ලේඛනයට ඇතුළත් ජීවී විශේෂ බවටද හඳුනාගත හැකිය. මෙසේ සත්ත්ව විශේෂවල ජාන කිටුව නෂ්ටවී යාමට ප්‍රධාන හේතුවක් ලෙසද මෙම වනසත්ත්ව හා මිනිස් ගැටුම හඳුනාගත හැකිවේ.

ශ්‍රී ලංකාවේ අක්‍රමවත් ඉදිකිරීම් හා වන ප්‍රදේශ එළි කිරීම හේතුවෙන් මෙම වන ජීවී හා මිනිස් ගැටුම බොහෝ ප්‍රදේශවලින් වාර්තා වේ. ඉතා උග්‍ර ගැටුමක් ලෙස මෙය වර්ධනය වීමට හේතු සාධක රාශියක් ඇත. වර්තමානයේ මෙම ගැටුම් බහුලවීමටද ප්‍රධානතම හේතු සාධකය වී ඇත්තේ මිනිසාය. මක් නිසාද යත් වනසත්ත්ව හා මිනිස් ගැටුම් සිදුවූ බොහෝ අවස්ථාවලදී එම ගැටුම්වලට හේතුවී ඇත්තේ මිනිස් ක්‍රියාකාරකම්වල අනිසි ප්‍රතිඵලය. ප්‍රධාන වශයෙන්ම ලංකාව කෘෂිකාර්මික රටකි. මෙම වගා බිම් ආශ්‍රිතව හා ඒ අවට ගම්මානවල උක්ත ගැටුම් වැඩි වශයෙන් වාර්තා වේ. මානව හා වනජීවී ගැටුම සිදුවීමට ප්‍රධාන හේතුවක් වන්නේ වනජීවී හා මානව කටයුතු පිළිබඳව නිසි කළමනාකරණයක් නොමැතිවීමයි. මෙම ගැටුම් හේතුවෙන් බෝග විනාශය, දේපළ විනාශය, පශු සම්පත් පාඩු, මිනිස් තුවාල හා මිනිස් සාහන මෙන්ම වනජීවී ජීවිත හානි පවා සුලභවී ඇත. මෙම වනජීවී හා මිනිස් ගැටුම්වලට ප්‍රධානතම හේතු ලෙස හඳුනාගත හැකි වන්නේ හුදෙකලා වූ සත්ත්ව ජනගහනය හා හුදෙකලා වූ මානව ජනාවාස පැවැත්ම, මානව කෘෂි බිම් සහ මානව වාසස්ථාන වනාන්තර මායිම් දක්වා විහිදීම, බෝග රටාවේ තීව්‍රතාව මෙන්ම වැඩි ඵලදාවක් ලබාගැනීම සඳහා වනාන්තර එළිකිරීම, වන ජීවීන්ගේ වාසස්ථාන හෝ සංක්‍රමණික රටාවට බාධා වන අයුරින් දුම්ඊය මාර්ග, ඇළ මාර්ග හා මානව වාසස්ථාන හා සංවර්ධන ව්‍යාපෘති සිදුකිරීම මෙන්ම සත්ත්ව ක්‍රියාකාරකම්වලට මානව ප්‍රතිචාරයේ ස්වභාවය, විද්‍යාත්මකභාවයෙන් තොර උපාය ක්‍රමශිල්ප යොදාගැනීම, මිනිසුන්ගේ පළිගැනීමේ ප්‍රතිචාරය හා දැනුවත්භාවය නොමැතිකම යනාදියයි (Pandy, Obroi, Sharma, & Bhardawaj 2017).

වනජීවීන් හා මිනිසුන් අතර ඇති වන ගැටුම් වළක්වාගැනීමට වර්තමානයේ යොදාගැනෙන ක්‍රමවේදයන්හි ගුණාත්මක බවෙහි දක්නට ලැබෙන දුර්වලතාද අදාළ ප්‍රදේශවලට එම විසඳුම් නිසි පරිදි ප්‍රමාණාත්මකව ලබාදීමේ ඇති දුර්වලතාද හේතුවෙන් වත්මනෙහි මිනිස් ජීවිත රාශියක් හා වනසතුන්ගේ ජීවිත රාශියක්ද භෞතික වශයෙන් විශාල දේපළ හානිද ඇතිවී තිබේ. එමෙන්ම තවත් ප්‍රධානතම කාරණාවක් වනුයේ නූතන ක්‍රමශිල්පයන්හි දක්නට ලැබෙන ගැටුම් ඇති කරගන්නා පාර්ශ්ව ද්විත්වයටම සාධාරණයක් ඉටු නොවීම හා මනුෂ්‍ය වර්ගයා පමණක් ප්‍රමුඛ කොටගෙන නූතන ක්‍රමශිල්ප ක්‍රියාත්මකවීම ගැටලුසහගත වී ඇත. ඒ හේතුවෙන් වනසත්ත්ව ප්‍රජාව හා පරිසර පද්ධති විශාල වශයෙන් හායනයට ලක් ව තිබේ. එම නිසා වත්මන් ක්‍රමවේදවල අඩුලුහුඬුකම් හඳුනාගෙන ඒවා උග්‍රපූර්ණය කිරීමට හා උක්ත ගැටලුවට යම් සාධාරණ විසඳුමක් ලෙස ශ්‍රී ලාංකේය සංස්කෘතියේ කොටසක්ව පැවති, අපෙන් විශ්‍රාමී ගිය මෙම සාම්ප්‍රදායික දැනුම අනාවරණය කරගැනීමට මෙම පරීක්ෂණය මගින් පර්යේෂකයා අපේක්ෂා කරයි. ලංකාවේ ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල පැරැණි මිනිසුන් වනජීවීන්ගෙන් පැමිණෙන උවදුරුවලට ඉතා හොඳ විසඳුම් භාවිත කළ අවස්ථා, ඔවුන්ගේ සාම්ප්‍රදායික දැනුම භාවිතයෙන් ඒවා ගොඩනගාගත් ආකාරය වර්තමානයේද ඉඳහිට දැකගත හැකිවේ. මේවා ඔවුන්ගේ සාම්ප්‍රදායික ක්‍රමශිල්ප වේ. මෙම සාම්ප්‍රදායික ක්‍රමශිල්ප ජෛව පරිසරයෙන්ම සොයාගැනෙන අමුද්‍රව්‍ය භාවිතකර පරිසර හිතකාමී ලෙස ගොඩනගාගත් ක්‍රමශිල්පවීම සුවිශේෂ වේ. බොහෝ අවස්ථාවල මිනිසුන් මෙම සාම්ප්‍රදායික ක්‍රමවේද මගින් අපේක්ෂා කළේ වනජීවීන්ට හානි පැමිණවීම නොවේ; ඒ වෙනුවට සතුන් රැවටීම, බියගැන්වීම, මඟ හැරීම, සතුන් ගැවසෙන ප්‍රදේශවලින් ඉවත්වී සිටීම ආදියයි. එමගින් පාර්ශ්ව දෙකටම හානි පැමිණවීම බොහෝ දුරට අවම වේ. එයට හේතුව මිනිසා තම කටයුතු ඉටු කරගැනීමේදී මෙම සාම්ප්‍රදායික ක්‍රමවේද මගින් ජෛව පරිසරය ආරක්ෂාවන අන්දමට ක්‍රියාකිරීමයි. වනජීවීන් හා මිනිසුන් අතර සිදුවන ගැටුම් වළක්වාගැනීමට මෙම සාම්ප්‍රදායික ක්‍රම විශාල ප්‍රමාණයක් ශ්‍රී ලංකාවේ භාවිතවී ඇති බව සොයාගන්නා ලදී. ඒ අතර කෙම් ක්‍රම සුවිශේෂ වෙයි. මෙම ක්‍රමවේදය බොහෝ විට ජන විශ්වාස, ජන ආගම, චාරිත්‍ර-චාරිත්‍ර ආදී ජන සංස්කෘතිය හා බද්ධවී පවතියි.

ඒ අනුව මෙම පර්යේෂණය ඔස්සේ ශ්‍රී ලාංකේය ජන සමාජය තුළ භාවිතවන වන සත්ත්ව හා මිනිස් ගැටුම් වළක්වාගැනීමේ උපක්‍රම ලෙස හඳුනාගැනෙන කෙම් ක්‍රම මොනවාද සහ එම අස්පර්ශනීය සංස්කෘතික උරුමයන් අනාවරණය කරගැනීම අරමුණු කරගෙන තිබේ.

මෙම පර්යේෂණය සඳහා අධ්‍යයන ප්‍රදේශය ලෙස මොනරාගල දිස්ත්‍රික්කයට අයත් ඔක්කම්පිටිය හා මාරිඅරාව යන ග්‍රාමසේවා නිලධාරී කොට්ඨාස ද්විත්වය තෝරාගත් අතර මෙහිදී නියෝජනාත්මක නියැදිය යටතේ දත්ත රැස්කිරීම සිදුකර තිබේ. සාම්ප්‍රදායික දැනුම තිබෙන්නේ වැඩිහිටි ප්‍රජාව තුළයි. මෙම දැනුම රැස්කර ගැනීමට නම් ඔවුන් හා සාකච්ඡා කිරීම වැදගත් වේ. ඒ අනුව නියෝජනාත්මක නියැදිය යටතේ වයස අවුරුදු 55ට වැඩි තතු දත් පැරැන්නන් දසදෙනෙකු සමඟ සිද්ධි අධ්‍යයන 10ක් සිදු කරන්නට යෙදුණි. මෙම පර්යේෂණය සඳහා ප්‍රාථමික සහ ද්විතීයික යන මූලාශ්‍රය වර්ග දෙකම භාවිත කරන ලදී. නිරීක්ෂණ, සම්මුඛ සාකච්ඡා ක්‍රමවේද භාවිතයෙන් දත්ත රැස්කරන ලදී.

2. සාකච්ඡාව

ශ්‍රී ලංකාව පුරාම ව්‍යාප්තව පවතින ජනගහනය හා සත්ත්ව ගහනයන් හේතුවෙන් ලංකාවේ නිරන්තරයෙන් වනසත්ත්ව හා මිනිස් ගැටුම් විවිධ ප්‍රදේශවලින් වාර්තා වේ. මෙම ගැටුම් වළක්වාගැනීමට විවිධ ක්‍රියාමාර්ග ගෙන ඇතත් ඇත අතීතයේ පටන් පැවති මෙම ගැටුම්වලට ලංකාවේ ප්‍රාදේශීය ජනතාව විසඳුම් ලෙස යොදාගත් සාම්ප්‍රදායික දැනුම් සම්භාරය පිළිබඳව අධ්‍යයනය කිරීම වැදගත් වේ. ග්‍රාමීය ජන ජීවිතයට වනජීවීන්ගෙන් ඇතිවන උවදුරු වළක්වාගැනීමට ඔවුන් යොදාගත් සාම්ප්‍රදායික ක්‍රමවේද හා ශිල්පීය ඥානයන්ගේ ස්වරූපය අනුව උක්ත සඳහන් වනජීවී උවදුරු පාලන ක්‍රමශිල්ප ආකාරයන් කිහිපයකට අධ්‍යයනයේ පහසුවට සඳහා පහත පරිදි වර්ග කරගත හැකිවේ. එනම්,

- I. මිනිසුන්ගේ පවතින සාම්ප්‍රදායික ඇදහිලි හා විශ්වාස
- II. කෙම් ක්‍රම
- III. ජෛව විද්‍යාත්මක පළිබෝධ නාශක ක්‍රම
- IV. යාන්ත්‍රික ක්‍රම
- V. මත්තු ශාස්ත්‍රය

යනාදිය වේ.

ඉහතින් වර්ග කරගන්නට යෙදුණු මෙම සාම්ප්‍රදායික ක්‍රමශිල්ප අතුරින් සාම්ප්‍රදායික කෙම් ක්‍රම පිළිබඳව මෙහිදී අවධානය යොමුකර තිබේ. ඒ අනුව, ලංකාවේ ප්‍රාදේශීය ජනතාව වන සතුන්ගෙන් වන උවදුරු මඟහරවා ගැනීමට යොදාගන්නා එක් සාම්ප්‍රදායික උපක්‍රමයක් ලෙස කෙම් ක්‍රම හඳුනාගත හැකිවේ. ඒවායින් කිහිපයක් පහත පරිදි දැක්විය හැකිවේ.

මීයන් වගා බිම් හා නිවෙස්හි මහත්වූ කරදර ඇති කරන සත්ත්ව කොට්ඨාසයකි. මෙම සතුන්ගෙන් සිදුවන හානිය වළක්වාගැනීමට යොදාගත් කෙම් ක්‍රමයක් පහත දැක්වේ. කුකුළා ඇඬලීමට පෙර (එනම් බුහුණ මුර්තියෙන් මේ වෙලාවට ගස්වලට වේගයෙන් වතුර උරාගනී. අන්තරීක්ෂ බලය භාවිත වේ.) දිය කඩක් කිට්ටුව ඇති මී ගසක් ළඟට ගොස් (දියකඩ ළඟ නිසා ජලය වැඩියෙන් උරාගන්නා ගසකි.) ගසේ හතර පැත්තට වැඳ (සිතුවිලි ගසට දැනෙන නිසා තෘප්තිමත් වූ ගස වතුර ඇද ගැනීමේ වේගය තවත් වැඩි කරයි. ආධ්‍යාත්මික ශක්තිය ඇතුළු කිරීමට) ගසේ උතුරු පැත්තෙන් (පෘථිවියේ උතුරු දිසාවේ කාන්දම් බලය නිසා ගසේ විෂ එකතුවන්නේ උතුරු පැත්තේය. උඩ සිට පහළට (පහළ සිට උඩට ගැලවෙවොත් පොත්තේ ඇති වතුර ගස උඩට ඇදී යයි. උඩ සිට පහළට ගැලවෙවොත් පහළ සිට එන වතුර උපරිමයෙන් පොත්තේ තැම්පත් වෙයි.) පොතු කැබලි (46ක් සූර්යයා සමකයේ සිට නිවර්තනයට යෑම සඳහා දින 92ක් ගත වේ. ගොයම් ගසට මීයන්ගෙන් හානිවන්නේ, එයින් අඩක එනම් ගස පීදුණායින් පසු කාලයේද ය. එම දින ගණන දින 46කි.) ගෙන කොටා කුඩු (භෞතික බලය) කුඹුරේ

විසුරුවා දැමිය යුතුය. මෙය මියන්මාර විසය (කන්දේගම 2011). කන්දේගම විසින් සිය කෘතියේ සඳහන්කර ඇති මෙම කෙම් ක්‍රමය අපූරු ක්‍රමයකි. ගොයම් ගස්වලට හානිකිරීමට පැමිණෙන මියන් පලවා හරිනු ලබන මෙම කෙම් ක්‍රමය නියමිත ක්‍රියා පටිපාටියකට සිදු කළ යුත්තක් බව මෙහිදී පැහැදිලි වෙයි. මෙය ගොයම් ගසට මියන්ගෙන් හානිවන කාල වකවානු බලා විද්‍යාත්මකව ඔවුන් සිය අත්දැකීම් ඇසුරින් උකහාගත් ගැමි ඥානය පදනම් කරගෙන සිදුකරන ලද කෙම් උපායන් බව පැහැදිලි වෙයි.

ගොයම් මැස්සන් ඇත්නම් කැන්ද අත්තක් ගෙන කුඹුරට ගොස් “කැන්ද ගනින් ගනින් ගනින්” කියමින් 21 වරක් අත්තට මතුරා පසුව “කැන්ද ගනින් ගනින් ගනින්” කියමින් කුඹුර වටේ යමින් කුඹුරේ ඇති ගොයම් දෙසට අත්තෙන් ගසමින් කපු මහකුන් දේවාලයකදී මොනර පිහාටු එක්කර ඔබට ආශීර්වාද කරන ආකාරයට සිදු කරන්න (ප්‍රසාද් 2019). අලුයම හිරු උදාවට පෙර කළ යුතු බවත් එවිට ගොයම් මැස්සන් එම කෙම් ක්‍රමය අනුව ඉවත් වන බවත් පැවැසේ. ඇතැම් විට මෙය කරනු ලබන අයගේ කුඹුරට මෙම ක්‍රමයෙන් ප්‍රතිඵල ලද විට අසල ඇති කුඹුරේදී ඒ ආකාරයට ගොයම් මැස්සන් සිටී නම් නැවත ඒමට ඉඩ ඇති බැවින් සාමූහිකව තම තමන්ගේ කුඹුරුවල පවත්නා ගොයම් මැස්සන්ගෙන් සිදුවන වගා හානිය වළක්වා ගැනුමට ක්‍රියා කළ යුතුය (ප්‍රසාද් 2019). ඉහත සඳහන් කරන්නට යෙදුණු කෙම් ක්‍රමයද මැසි මදුරු උවදුර වළක්වා ගැනීම සඳහා භාවිත කළ උපක්‍රමයකි. මෙම කෙම් ක්‍රමය දෙස අවධානය යොමු කරන විටදී පැහැදිලිවන්නේ පිළිවෙත් සැපිරීමට නියමිත කාලයක් තිබේ. ක්‍රමවේදය ගත් විට ජන ආගමේ ආභාසය ලැබී ඇති බව පැහැදිලි වෙයි. මැතිරීම, ආශීර්වාද කරන අයුරින් ක්‍රියාකිරීම යනාදිය ඒ සඳහා නිදසුන් වෙයි.

තවද ‘මා නකක’ යෙදී ඇති වේලාවක් බලා මී ගසක මුලක් ගෙන (දකුණු පැත්තට ගිය) කුඹුරේ මැද සිටුවීමෙන් එම කුඹුර මියන්ගෙන්, උෟරන්ගෙන්, හාඩුන්ගෙන්, කරුල්ලන්ගෙන් ආරක්ෂා කළ හැකිය (විජේසූරිය, ගුණවර්ධන, ගනනාඵපිල්ලේ සහ වන්දුපාල 1996). සාහිත්‍ය පරිශීලනයෙන් උකහාගත් තවත් කෙම් ක්‍රමයක් ඉහතින් දැක්වේ. මෙම කෙම් ක්‍රමවල දක්නට ලැබෙන ප්‍රධාන ලක්ෂණයක් වන්නේ ගුප්ත බවක් රූපණය වීමයි. එසේම යම් පිළිවෙත් සැපිරිය යුතු වීමයි. ඒ අනුව ඉහත කටයුත්ත සඳහා නකක ශාස්ත්‍රයද උපයෝගී කරගන්නා බව පැහැදිලි වෙයි.

ඇටි කෙසෙල් ඉස්ම බිත්තර වී සමග කළවම් කර යෙදීමෙන් කෘමි උවදුරු වැළකේ. අස්වනු වැඩිවේ. බිත්තර වී වපුරන විට “සබ්බ පාපස්ස අකරණං” ගාථාවෙන් හත්වරක් මැතිරීමෙන් කෘමි උවදුරු අඩුවේ (විජේසූරිය, ගුණවර්ධන, ගනනාඵපිල්ලේ සහ වන්දුපාල 1996). මෙහිදීද කෘමි සතුන්ට අහිතකර ද්‍රව්‍යයක් මිශ්‍ර කරගැනීම සිදුකරනු ලබන අතරම බොහෝ අවස්ථාවල කෙම් ක්‍රමවලදී භාවිතයටගනු ලබන ගාථාවක් මැතිරීම සිදුකරයි. මෙම ක්‍රමවේද ජනතාව අතර සිය ආගම, සංස්කෘතිය යන කාරණා සමඟින් මුල් බැසගත් දැනුම්සම්භාරයන් බව පැහැදිලි වෙයි. පහත දැක්වෙන කෙම් ක්‍රමය ඇසුරින්ද ඒ බව පසක් වෙයි. ගිරව්, පරෙවියන් වැනි සතුන් බෝගවලට හානි සිදුකිරීමේදී (කුඹුරක නම් කුඹුරේ පැළ වී කෑම, හේනක නම් හේනේ බෝග කෑම) මෙය වැළැක්වීමට පිරිත් කියමින් කොළ අතු කුඹුරේ ගැසීම (විජේසූරිය, ගුණවර්ධන, ගනනාඵපිල්ලේ සහ වන්දුපාල 1996). බුදු දහම හා බද්ධ වූ සමාජයක් පවතින ශ්‍රී ලාංකේය ගැමි සමාජය සෑම විටම තමන්ට ඇතිවන කරදරවලදී බුදු දහමේ පිහිට පැතුටෝ වෙති. ඉහත කෙම් ක්‍රමය තුළද ජන ආගම භාවිතය මැනවින් රූපණය කරයි.

කෘමි සතුන්ගෙන් ඇතිවන හානිය වළක්වා ගැනීම සඳහා සිදුකරනු ලබන කෙම් ක්‍රමයක් ලෙස මෙම කෙම් හැඳින්විය හැකි වෙයි. කතා නොකර කැන්ද අතු කිහිපයක් කඩාගෙන පැමිණ ඉතා පිරිසුදු භාජනයකට (වංගෙඩියකට) එම කොළ සියුම්ව කුඩා කැබැලිවලට කපා සකසකර දමන්න. ඉන්පසු එයට අමුකහ ස්වල්පයක්ද එක්කර කොටා පසුව එම කොටාගත් මිශ්‍රණයට එකට දහය යන පරිමාවට වතුර මිශ්‍රකර වතුරේ හොඳට කලතමින් දිය කරන්න එසේ දිය කරගත් වතුර පෙරහන්කඩක් උපයෝගී කරගෙන පෙරා පසුව තුන්වරක් හෝ හත්වරක් මේ ආකාරයට පෙරා සුදුසු භාජනයකට ගන්න. ඉන් පසුව මස්මාංස අනුභව කිරීමෙන්, මත්පැන් පානයකිරීමෙන්

වැළකී තමන් පිරිසිදුව සුදු වස්ත්‍රයකින් සැරැසී මල් බුලත් පුටුවක් සාදාගෙන පෙරාගත් බඳුන ඒ මත තබා තෙරුවන් සිහිකර බුදුන්වහන්සේට පහනක් දල්වා පසුව ප්‍රදේශයට අධිපති දෙවියන් උදෙසා පහනක් දල්වා දේව මණ්ඩලද සිහිපත්කර තෙරුවන් නැමද, රතන සූත්‍රය තුන්වරක් හෝ හත්වරක් කියා පසුව මහා මංගල සූත්‍රය, කරණියමෙන් සූත්‍රය කියා දෙවියන්ට පින්දී මා මේ කරනු ලබන්නාවූ උතුම් කාර්යය සඳහා ඔබ වහන්සේගේ ආශීර්වාදයද ලැබ මෙම කෘතී උවදුරෙන් මාගේ, අපගේ කුඹුරට බලපා ඇති සියලුම දෝෂ දුරු කරදී ආරක්ෂාව යහපත උදාකර දෙනු මැනව කියා වැද නමස්කාර කර,

අම්බම් මැස්සෝ - බ්‍රම්මම් මැස්සෝ, ගැටවම් මැස්සෝ, පිලවම් මැස්සෝ, මැසි මදුරුවෝ පෝග පෝග ඒසවාහ: කියමින් එම භාජනය තමන්ගේ මුඛය අසලට ළං කරගත හැකි අන්දමට ගෙන සුවද කුඩු තමන්ගේ ඇඟිලි තුඩුවලට ගෙන මුඛයට ළංකර මෙම මන්ත්‍රය කියමින් එය අවසානයේ ගිනි කබලට එම ජීවම් කළ කුඩු දමමින් දුම් දෙමින් 108වරක් මතුරා ගන්න. හැකි නම් කුඹුරේ නොපැගුණු ස්ථානයකින් වැලි හෝ පස් හෝ (සියුම් ලෙස කුඩු කරගත යුතුය.) ගෙන ඒවාද මෙම මල් බුලත් පුටුවේ තබා ඒ සමඟම ජීවම් කරගන්න. පසුව පාන්දර හිරු උදාවීමට පෙර “කැන්ද කැන්ද ගනින් ගනින් ගනින්” කියමින් (තොල් මතුරමින්) කුඹුරට ඉසින්න. වැලි සහ පස්ද ඒ ආකාරයටම ඉසින්න. මෙම කෙම් ක්‍රම අනුගමනය කිරීමේදී තමා විසින්ම ඉතා කැපවීමකින් කරගත යුතු බව සිතන්න (ප්‍රසාද් 2019).

ඉහත සඳහන් කළ කැන්ද කොළවලට ග්ලිසිරිඩියා හෙවත් ඇතැම් ප්‍රදේශවල භාවිත කරන මැටි මාර කොළ සහ මල්ද මිශ්‍රකර කොටා ඒ ආකාරයට සකස්කර ගතහොත් මෙම කෘතී උවදුරට මීට වඩා ප්‍රතිකර්මයන් කිරීමට ඉඩ ඇති බවයි. ඒ පිළිබඳ ඔබගේ අවධානය යොමු කොට පළමුව සුළුවෙන් සකස් කරගෙන සුළු ප්‍රමාණයකට ඉස ඒ පිළිබඳ අත්හදා බලන්න (ප්‍රසාද් 2019). මෙම උපාය ක්‍රමය දෙස බැලීමේදී පෙනීයන්නේ ඖෂධීය පාලන ක්‍රම, යාන්ත්‍රික ක්‍රම, මන්ත්‍ර ශාස්ත්‍රය ආදී ක්‍රමවේදයන්ද කෙම් ක්‍රමයට අන්තර්ගතව පවතින බවයි.

ගොයමට මියන්ගෙන් තදබල ලෙස හානිවන අවස්ථාවලදී ගොවියන් කරනු ලබන්නේ කටු අන්තාසි කොළ ගෙන ඒවා කුඹුර වටේටම දැමීමයි. ඒ ක්‍රමය මගින් කුඹුරට මියන් ඇතුළුවීම වළක්වාගත හැකි බවට ගොවියන් තුළ විශ්වාසයක් ඇත. මෙම ක්‍රමය අද බොහෝදුරට ග්‍රාමීය සමාජයේ දක්නට ලැබේ (විජේසූරිය, ගුණවර්ධන, ගනනාථපිල්ලේ සහ වන්දුපාල 1996). මෙම කෙම් ක්‍රමය මගින් සිදුවන්නේ මෙම කටු අන්තාසි කොළ සර්පයන් යැයි රැවටී මියන් නොපැමිණෙන බව ගැමියන් විශ්වාස කරයි. තව අදහසක් වන්නේ අන්තාසි පදුරු අසල සර්පයන් නිරතුරුව ගැවසෙන බවත් එම සුවද ඇති ස්ථානවලට සර්පයන් ඇදී එන බවත්ය. රාත්‍රී කාලයේ මියන් මෙම ස්ථානවලට සර්පයන් සිටිතැයි බියෙන් ළඟා නොවන බවද ගැමියෝ විශ්වාස කරති.

උගුරු, මුව, අලි, වදුරු ආදී කැළෑ සිවුපා සතුන්ගෙන් හේන් ගොවිතැන ආරක්ෂාවට කෙසෙල් පතුරු එල්ලීමෙන් සාර්ථක ප්‍රතිඵල ලබාගත හැකිය. සවස පහමාරට පමණ කෙසෙල් කඳක් රැගෙන හේන්ට යන්න. කෙසෙල් කඳ පතුරු ගසා එක පතුරක් තුනට සිටින සේ පතුරු ගසන්න. ඉන් පසු හේනේ හරි මැද අඩි හයකට ඉහළින් පතුරක් දෙකට නමා එල්ලන්න. ගසක් තිබේ නම් එම ගසේ අත්තක දමන්න. ගසක් නැතිනම් අඩි හතක් පමණ උස ඇති රිටක් මඳක් උල්කර සිටුවා කෙසෙල් පතුරු නැමූ තැනින් උලේ අමුණන්න. එතැන සිට බඹ නවයක් ඇතින් සතර දිශාවේම තුන බැගින් ඉහත කී පරිදිම යොදන්න. ඉතිරි කෙසෙල් පතුරු හේන්ට යොදා ඇති වැටේ තැන් තැන්වල දෙකට නමා දමන්න. කැන කැපූ කෙසෙල් කඳක් වුවත් සුදුසුය. මේ කෙම කිරීමෙන් පසු කිසිම සිවුපා සතෙකුගෙන් හේන්ට හානියක් නොවේ. සති තුනක් මෙසේ යෙදුවේ නම් වර්ෂ කිහිපයකට ආරක්ෂාව සැලසේ. (සති තුනක් කීවේ සතියකට වරක් බැවිනි. මෙය කිරීමේදී කතා නොකරකිරීම ඉතා අවශ්‍යයි. (විජේසූරිය, ගුණවර්ධන, ගනනාථපිල්ලේ සහ වන්දුපාල 1996). මෙම කෙම් ක්‍රමයෙහිද දක්නට ලැබෙන්නේ යම් ගුප්ත බවකි. විද්‍යාත්මකව පැහැදිලි කිරීමට අපහසුවුවත් මෙය සතුන් බිය ගැන්වීමට සිදුකරනු ලබන උපක්‍රමයක්ද යන්න සිතිය හැකිය. මෙහිදීද මෙම උපායන් යෙදිය යුතු කාලයක් සඳහන් කරයි. කතා නොකළ යුතු යැයි පිළිවෙත්

පිරිය යුතු බව සඳහන් කරයි. මෙම කෙම් ක්‍රමවල දක්වන ලැබෙන මෙම ලක්ෂණ ඒවාට ගුණබවක් ආරෝපණය කරයි.

අධ්‍යයනයේදී තතු දත් පැරැන්නන් ලබාදුන් දත් අනුව මෙම ව්‍යාප්තීන් හා මිනිසුන් අතර ඇතිවන ගැටුම් වළක්වාගැනීමට භාවිතකරනු ලබන කෙම් ක්‍රම සඳහා නකත් 27ක් පවතින බව අනාවරණය විය. එම නකත් විස්තරකරනු ලැබුයේ කවි දෙකකින්ය. ඒවා පහත පරිදි වෙයි.

රේවතී අස්විද බෙරණේ නකතා
 පුනාවස පුෂ අස්ලිය යේ නකතා
 සිත සා නකතද එවිසා නකතා
 උතුරුසල සමඟින් සුවනය පිටතා

පුවපල් පුවපුටු පුවසල අනුරත්
 උතුපල් මා දෙට මුව සිරි රෙහෙණත්
 හත අද කැති සහ උතු පුටු පෙත්
 සියවස දෙනට මූල මෙනකත් ඇතුළත්

මෙහිදී මෙම ගම්මානවල ජනතාව අතර තිබෙන ප්‍රධානම විශ්වාස අතරට අයත්වන්නේ මෙම ඇතුළත් හා පිටත් නකත් බලා පිටත් නකත් යෙදෙන දිනයන්හි වනජීවී කරදර සඳහා පිළියම් සකස්කිරීමයි. මෙහිදී පිටත් නකත්වලදී ජන ජීවිතයෙන් ඉවත් කළ යුතු දෑ සඳහා කරන පිළියම් සිදුකරනු ලබයි. ඇතුළත් නකත්වලදී සිදු කරනු ලබන්නේ සුබ කටයුතු වේ. පිටත් නකත් ලෙස නකත් 27ත් නකත් 11ක් පිටත් නකත් වන අතර ඉතිරි 16 ඇතුළත් නකත් වේ. දත්තදායකයන් පවසන ආකාරයට මෙම නකත් අනුව නිවැරදිව සිදුකරන කෙම්ක්‍රමවලින් වන සතුන්ගෙන් ඇතිවන උවදුරු අනිවාර්යයෙන්ම වළක්වා ගත හැකි බවයි. ඔවුන්ට මෙම නකත් පහසුවෙන්ම බලාගැනීම සඳහා එම ගම්මානවල "පංචාංග දින දර්ශනයක්" පවතී. මෙම දින දර්ශනයෙහි ඒදිනට අදාළ නකත හා එම නකත පටන්ගන්නා වේලාව, අවසන් වන වේලාව සඳහන් වේ. ඉහත කවිවලට අනුව මෙම පිටත් නකත් එකොළහ නම්,

- I. රේවතී නකත
- II. අස්විද නකත
- III. බෙරණ නකත
- IV. පුනාවස නකත
- V. පුස නකත
- VI. අස්ලිය නකත
- VII. සිත නැකත
- VIII. සං නකත
- IX. විසා නකත
- X. උතුසල නකත
- XI. සුවණ නකත යනාදී නකත් වේ.

මෙම නකත් බලා පිටත් නකතකදී අලියා එන මාවතේ වේවැලක් කපලා ඒ වේවැලෙන් වැටක් බැන්දොතින් එතැනින් එහාට අලියා එන්නේ නැති බව මොවුන් විසින් විශ්වාසකරනු ලැබේ. එහිදී පිටත් නකතකදීම වේවැල කැපිය යුතු අතර පිටත නකතකදීම වැට බැඳීම සිදු කළ යුතුවේ. මෙම කාර්ය ඉවර වෙන තුරු කිසිවෙකු සමඟ කතා නොකිරීමද සිරිතකි. මෙම ක්‍රමය ඉතා වටිනා කෙම් ක්‍රමයක් ලෙස මොවුහු සලකති.

දත්තදායක අදහස්වලට අනුව මෙම නකත් බලා සිදුකරන තවත් කෙම් ක්‍රමයක් පවතී. එනම් මෙම පිටත් නකත් බලා එම නකතක් යෙදෙන වේලාවක කිසිවෙකු සමඟ කතාබහකින් තොරව වැල්පටක් හෝ වයර් එකක් ගෙන හේන හෝ කුඹුර වට්ටිට අඩි දෙකක් පමණ පොළෝ මට්ටමෙන් ඉහළට වෙන්නට අදිනු ලැබේ. එහිදී මොවුන්

පිටත් නකතට අමතරව තවත් සාධකයක් කෙරෙහිද අවධානය යොමු කරයි. එනම් “කර්ණ” පිළිබඳව අවධානය යොමුකරයි. කර්ණ 15ක් ඇති අතර මෙම කර්ණ 15න් ගොවියන්ට වනසත්ත්ව උවදුරු වළක්වාගැනීමට භාවිතයට ගත හැක්කේ “දිවි කර්ණ” හා “සිංහ කර්ණ” යන කර්ණ වේලාවන් පමණි. අනෙක් කුකුළු, ගජ, ඌරු කර්ණ යනාදියෙන් වැඩ කළහොත් එම සතුන්ගෙන් හේනට කුඹුරට හානි ඇතිවන බව විශ්වාස කරයි. ඒ අනුව මෙහිදී පළමුව පිටත් නකත් දවසක් බලා එම දවසටම සිංහ හෝ දිවි කර්ණ යන දෙකෙන් වේලාවක් බලා එම වේලාවේදී කිසිවෙකු සමඟ කතාබහකින් තොරව වැල්පොටක් හෝ කම්බි පොටක් හේන හෝ කුඹුර වටා අදිනු ලැබේ.

මේ ආකාරයට හේන වටේට හෝ කුඹුර වටේට කම්බි හරි වැල්පටක් හරි ඇද්දායින් පසු එයට උඩින් ගොවියාවත් පනින්තේ නැති අතර එම හේනට, කුඹුරට කිලිකාලය හෙවත් ආර්ථවය ක්‍රියාත්මකවන අවධියේ බවලත් උදවියද හේනට, කුඹුරට ඇතුළුවීම සිදු නොකරයි. එසේ කිරීමෙන් හේන හෝ කුඹුර වටා අදින්නට යෙදුණු රැහැනේ බල බිඳී සතුන් හේනට, කුඹුරට කඩාවැදී හානි ඇති කරන බව දත්තදායකයන් වැඩිදුරටත් අදහස් දක්වමින් කරුණු අනාවරණය කරන ලදී.

දත්තදායකයන්ගේ අදහස්වලට අනුව ගොයම් මැස්සාගෙන් ගොයමට විශාල වශයෙන් හානි පැමිණෙයි. මේ සඳහා කරන කෙම් ක්‍රමයක් ලෙස නැවුම් මුට්ටියකට වතුර පුරවා රාත්‍රියේ මැදියම් යාමයේ කුඹුරට ගොස් කුඹුරේ තැනු ලී මැස්සක් උඩින් එම නැවුම් වතුර මුට්ටිය තබා ඒ ඉස්සරහා හිටගෙන තමන්ට ගොයම් මැස්සන් නිසා සිදුවී ඇති විපත පිළිබඳ දුක්ගැනවිල්ල නැවුම් වතුර මුට්ටියට කියනු ලැබේ. එසේ කිරීමෙන් පසු නිහඬවම නිවසට පැමිණෙන ගොවියා පසු දින පාන්දරම නැවතත් කුඹුරට ගොස් කුඹුරේ සිටින ගොයම් මැස්සන් තිදෙනකු අල්ලාගෙන වියළි මිරිස්කරලක් තුළට දමා එම මිරිස්කරල මැස්සේ එල්ලනු ලැබේ. ඉන්පසු මැස්සෙහි තැබූ මුට්ටියේ වතුර කොහොඹ අත්තකින් කුඹුරට ඉස නිවසට පැමිණේ. මෙසේ කිරීමෙන් ගොයම් මැස්සන් කුඹුරෙන් පලා යන බව ඔහු පවසයි. මෙසේවීමට හේතු විද්‍යාත්මකව පැහැදිලි කරගත නොහැකි වුවත් සතුන්ගේ ඉවෙන් මිරිස්කරලේ සිරකරන ලද ගොයම් මැස්සන්ගේ සිරුරු හා ඒ තුළින් සතුන්ට දැනෙන අනතුරෙහි ඉව නිසා එම සතුන් කුඹුරෙන් ඉවත්වී යන බව තෝරා-බේරාගත හැකි වේ. මෙයද අධ්‍යයනයෙන් අනාවරණය කරගත් තවත් එක් කෙම් ක්‍රමයකි.

අධ්‍යයන ක්ෂේත්‍ර 2හිම සියයට අනූනවයක ප්‍රමාණයක්ම බෞද්ධ ජනතාවගෙන් සමන්විත ප්‍රදේශයක් වීම නිසා ජනතාවට මෙම ගැටුම් වළක්වාගැනීමටද ඔවුන් බුදුදහමේ ආශීර්වාදය පැතු බව ඔවුන්ගේ ප්‍රකාශ මගින් තහවුරු විය. මිනිසුන්ගේ විශ්වාස හා ඔවුන් ඒ මත ගොඩනගාගනු ලබන අභිචාර විධි මගින්ද තමන්ට ඇතිවන උවදුරු සඳහා පිහිටක් ආරක්ෂාවක් පැතු බව පැහැදිලි වේ. දත්ත දායක තොරතුරු අනුව අපගේ පැරැන්නන් ගමේ පන්සලෙන් ලබාගන්නා පිරිත් පැන්ද මෙම වනසතුන්ගෙන් ඇතිවන හානි වළක්වාගැනීමට භාවිත කර තිබෙන බව පැහැදිලි වේ. මෙසේ ලබාගන්නා පිරිත් පැන් කෙම් ක්‍රමයක් ලෙස ගෙන මොවුන් පාන්දරම කිසිවෙකුත් සමඟ කුමන ආකාරයකින්වත් කතාබහකට නොයා පිරිත් පැන් රැගෙන කුඹුරට ගොස් දෙහි අතු කැබැල්ලකින් කුඹුරට ඉසිනු ලැබේ. මෙමගින් කුඹුරට මැසි මදුරුවන්ගෙන්, මීයන්ගෙන් ඇතිවන හානි වළක්වාගෙන බෝග ආරක්ෂා කරගත හැකි බව පැරැන්නන් විසින් විශ්වාස කරනු ලැබ තිබේ.

දත්තදායකයන් තම අත්දැකීම් අනුව විස්තර කරන්නට යෙදුණු කරුණු අනුව කුඹුරක කරල් කිරි වැදීගෙන එන කාලයට මැස්සන්ගෙන් සිදුවන හානිය අවම කරගැනීම ඉතා අපහසු කටයුත්තකි. නිවැරදි පිළියමක් නිසි ආකාරයෙන් යෙදීමට අපොහොසත් වුවහොත් එම කුඹුරුයායම බොල් වී සහිත නිෂ්ඵල වගාවක් වීමට ගතවන්නේ ඉතා සුළු කාලයකි. මේ නිසා මැසි මදුරු උවදුරෙන් තම ගොයම ආරක්ෂා කරගැනීමට ඇතැම් දත්තදායකයන් අදටත් මන්ත්‍ර ශාස්ත්‍රය ප්‍රයෝජනයට ගන්නා බව දැනගන්නට ලැබුණි. මෙහිදී සිදුකරන්නේ ගොයම් කරල් පැහිගෙන එනකොට වතුර කළයක් මතුරා කිසිවෙකු සමඟ කතා නොකර පාන්දරම කුඹුරට ගොස් මතුරාගත් වතුර ඉස පැමිණීමයි. එමගින් මදුරුවන් පලා යන බව ඔවුහු පවසති. පහත දක්වා ඇති මන්ත්‍රය නොඉඳුල් වතුර කළයකට 108 වාරයක් මතුරා පාන්දරම කුඹුරට ගොස් මෙම වතුර ඉසීම සිදු කරයි.

“ඕං නමෝ සක්‍ර දිව්‍ය රාජයා සක්වල ගලට වැඩමවා ඉර මුදුනෙන් මෙහා කිමෙක් දැ යි කියා කී තැනේදී සිද්ද පත්තිනි දෙයියන් වහන්සේ ගෙන්නවා ඉර මුදුනෙන් මෙහා ධනයක් දෙන්න පුළුවන් දැ යි කියා ඇසූ තැනේදීත් උන්වහන්සේගේ ශ්‍රී පතුලෙන් සක්වල ගල මඩකර කෙතක් අස්වද්දා අහසට අහපොවා රන්දල් මිටක් ගෙන වපුලා පීදීගෙන එන වෙලාවට එකසිය අට කුලේක මැස්සෝ මැස්සනියෝ වහවිච්චි සේක. ඒත් මාගේ සිලේ කඩ කරන්න කාට පුළුවන් දැ යි කියා දැහන තුනකින් මතුලා තුන්පලක සිටුවා ඔසරි පොටින් පවන්සලා ගිනිහලඹ නාද කර එකසිය අට කුලයක මැස්සන් මැස්සනියෝ තහන්චි තහන්චි සේක. ආන් භාන් මැස්සෝ, දොන් භාන් මැස්සෝ, ඉස රතු මැස්සෝ, හීන් මැස්සෝ, ඉස කළු මැස්සෝ, ලොකු මැස්සෝ, කෝදුරු මැස්සෝ, උල් මස්සෝ, මල් මැස්සෝ, පොලගිටි මැස්සෝ, ගොයම් මැස්සෝ, කිරි උරාගෙන බොන මැස්සෝ, කඳ උරාගෙන බොන මැස්සෝ මෙකී නොකී එකසිය අට කුලේක මැස්සෝ මැස්සනියෝ ඉගිල ඉගිල අහසටම යව් යව් ඒස්වා හා.

ඉක්බිති සමන් දෙව් හාමුදුරුවන්ගේ මුරුතැන් මඩුවට කිරි ගෙනියන්ට කිරි කුම්ඹර දේවතාවා ආ සේක. ඒ කිරි කුම්ඹර දේවතාවා හිරකර කඩුක්කු කළ ආඥාදාවෙන්, ආනුභාවෙන් අදත් මේ කෙතේ කිරි ගෙනියන්ට තහන්චි. කිරි බොන්ඩ තහන්චි. තහන්චි තහන්චි ඒස්වා හා” මෙහිදීද මෙම මන්ත්‍රයේ අන්තර්ගත වනුයේ පත්තිනි දේවීන් වහන්සේ පෙළහැර පැමට කළුගලක් මඩකර කුඹුරක් අස්වැද්දූ කතා පුවත සිහි කිරීමෙන් ඒ ආනුභාවයෙන් මැසි උවදුරු දුරලන්නට හේතු වේවා යන්නට ප්‍රාර්ථනා කිරීමකි. ඒ අනුවද අපට පැහැදිලිවන්නේ සාම්ප්‍රදායික ක්‍රමවේද සඳහා බොහෝ සෙයින් ජන ආගමේ බලපෑම අන්තර්ගතවී ඇති බවයි. මේ බව තවත් සනාථ වන කෙම් ක්‍රමයක් පහතින් දැක්වේ. එනම් මෙම කෙම් ක්‍රමයද ගොයමට මැස්සන්ගෙන් ඇතිවන උවදුරු වළක්වාගැනීම සඳහා යොදන සාම්ප්‍රදායික උපක්‍රමයකි. එහිදී ඔහු සිදුකරනුයේ උදෑසනම කුඹුරට ගොස් “සබ්බ පාපස්ස” ගාථාව කියමින් ගොයම් ගසේ කොළයේ අග ඉහළට සිටින සේ ගැටගසමින් කුඹුර වටේට වටයක් ගොස් පැමිණීමයි. මෙසේ කුඹුර වටේ යන ගමන් තැනින් තැන ගොයම් ගස්වල කොළ ගැටගසනු ලබයි. එහිදීද බුදුදහමට ළැදිව ගාථා ආදිය භාවිත කරමින් මෙම උවදුරු වළක්වාගැනීමට කටයුතු සිදුකර ඇති ආකාරයක් දක්නට ලැබේ.

3. සමාලෝචනය

ශ්‍රී ලංකාවේ වනජීවීන් හා මිනිසුන් අතර ඇතිවන ගැටුම් වළක්වා ගැනීම සඳහා ලංකාවේ ආදි මුතුන් මිත්තන් යොදාගත් සාම්ප්‍රදායික දැනුම් සම්භාරයක් පවතී. මෙම සාම්ප්‍රදායික දැනුම යොදාගනිමින් විවිධ ක්‍රමශිල්ප ගොඩනගාගනිමින් අපගේ පැරැන්නෝ වනසතුන්ගෙන්වන උවදුරු මැඩපවත්වා ගත්හ. මෙම සාම්ප්‍රදායික දැනුම හා ක්‍රමශිල්ප පරම්පරාවෙන් පරම්පරාවට උරුමවෙමින් පැවතගෙන එයි. මෙසේ ඇත අතීතයේ පටන් පැවතගෙන ආ එම වටිනා දැනුම් සම්භාරය වත්මන් සමාජයෙන් ගිලිහෙමින් පවතී. මෙසේ අපගෙන් මැකී යන සාම්ප්‍රදායික දැනුම නැවත අනාවරණය කරගැනීමක් හා එම දැනුම සංරක්ෂණය කිරීමක් මෙන්ම වර්තමානයේ වනජීවී හා මිනිස් ගැටුම් තීව්‍රවී ඇති අවස්ථාවක ඒ සඳහා පිළියම් ලෙස අපගේ මෙම සාම්ප්‍රදායික දැනුම භාවිත කිරීමේ ඇති වැදගත්කම පිළිබඳව සාකච්ඡා කිරීම මෙම අධ්‍යයනය අරමුණුකරගෙන තිබේ. අතීතයේ සිටි මානවයන් තමන්ට පරිසරය, සතුන් පිළිබඳ ඇති අවබෝධය හා අත්දැකීම් මූලික කරගනිමින් ගොඩනගාගත් මෙම කෙම් ක්‍රමශිල්ප සාම්ප්‍රදායික ක්‍රමශිල්ප ලෙස මෙහිදී හැඳින්විය හැකිය. ඒවා තුළට ඇදහිලි, විශ්වාස, අභිචාර, පුදපූජා, චාරිත්‍රචාරිත්‍ර යනාදිය මුසුකරමින් ඔවුන් මේවා තම සංස්කෘතියේම කොටසක් ලෙස පවත්වාගෙන පැමිණ තිබේ. අධ්‍යයන ප්‍රදේශයෙහි ඉතා වටිනා සාම්ප්‍රදායික දැනුම් සම්භාරයක් ලාංකේය සමාජයෙන් ගිලිහී යමින් පවතින බවට කරුණු පැහැදිලි විය. ඒ අනුව පර්යේෂණය සඳහා යොදාගත් ප්‍රදේශය මෙන්ම ලංකාවේ අනෙකුත් ග්‍රාමීය හා නාගරීකරණයට පත්වෙමින් පවතින ප්‍රදේශවලද ඇති සාම්ප්‍රදායික දැනුම් සම්භාරයක් ලාංකේය සමාජයෙන් විශැකී යන බව නිගමනය කළ හැකිය. එසේම, වත්මන් නූතන තාක්ෂණික ක්‍රමශිල්ප තුළ බොහෝ විට අනිසි ප්‍රතිඵල බහුල වේ. එමෙන්ම එම ක්‍රමශිල්ප ප්‍රමාණවත් පරිදි ප්‍රජාවට නොලැබීම

හා ඒවායේ අඩුලුහුඬුකම් හේතුවෙන් වනසත්ත්ව හා මිනිස් ගැටුම් තවතවත් උග්‍ර මට්ටමකට වර්ධනය වීම හා වෙනත් සෞඛ්‍යමය හා ප්‍රායෝගික ගැටලු නිර්මාණයවීම සිදුවන බව නිගමනය කළ හැකිය.

සාම්ප්‍රදායික දැනුමේ බොහෝ අවස්ථා වඩාත් හොඳ විද්‍යාත්මක පදනමකින් නිර්මාණයවී ඇත. අනෙක් අතට මෙම ක්‍රමශිල්ප බොහෝ විට පරිසර හිතකාමී ඒවා වේ. මේ නිසා නූතන තාක්ෂණික දැනුම හා සාම්ප්‍රදායික දැනුමේ සම්මිශ්‍රණයකින් හා වත්මන් ක්‍රියාමාර්ග සඳහා සාම්ප්‍රදායික දැනුමේ දායකත්වය ලබාගැනීමෙන් ඉහත සඳහන් ගැටලුවට සාර්ථක විසඳුම්, විකල්ප ඉදිරිපත් කළ හැකි බව නිගමනය කළ හැකිය. එසේම, පරම්පරාවෙන් පරම්පරාවට සාම්ප්‍රදායික දැනුම් ගලායාමේ යාන්ත්‍රණය බිඳවැටීම, ජීවනෝපායන් වෙනස්වීම හා නූතන තාක්ෂණය යන හේතු කාරණා මත සාම්ප්‍රදායික දැනුම වත්මන් ප්‍රජාවට සම්ප්‍රේෂණයවී නොමැත. මේ නිසා නූතන පරම්පරාව සතුව සාම්ප්‍රදායික දැනුම පිළිබඳ අවබෝධය නොමැති බව නිගමනය කළ හැකිය. අධ්‍යයන ප්‍රදේශයේදී ලබාගත් දැනුමට අනුව ලංකාවේ දැනට ජීවත්ව සිටින වැඩිහිටි පරම්පරාවෙහි ඇති මෙම සාම්ප්‍රදායික දැනුම නූතන පරම්පරාවට ගමන්කර ඇත්තේ ඉතාම කලාතුරකිනි. මේ නිසා වත්මන් වැඩිහිටි ප්‍රජාවගේ අභාවයෙන් එම දැනුම අපගෙන් සම්පූර්ණයෙන්ම නෂ්ටවී යයි. මෙම තත්ත්වය අනුව කඩිනම් පියවරක් නොගන්නේ නම් ඉතා සුළු කාලයක් තුළ සාම්ප්‍රදායික දැනුම් සම්භාරය අපගෙන් මැකීයාම සිදුවන බව නිගමනය කළ හැකිවේ.

සාම්ප්‍රදායික ක්‍රමශිල්පවල දක්නට ලැබෙන පරිසර හිතකාමී බව, සත්ත්ව ප්‍රජාව සංරක්ෂණ උපාය මාර්ග හා ආරක්ෂණ ක්‍රමවේදවල ඇති ගුණාත්මක හා වාස්තවික බව පිළිබඳව අධ්‍යයනයකිරීමේදී වත්මන් ගැටලුවක්ව පවතින පරිසර හායනයට මනා විසඳුමක් ලෙසද මෙම සාම්ප්‍රදායික ක්‍රමවේද භාවිත කළ හැකි බව නිගමනය කළ හැකිවේ.

පරිශීලිත මූලාශ්‍රය

- කන්දේගම, ටී., (2011). *සෞඛ්‍යදහම් ගොවිතැන*, උකුවෙල: සී/ස උකුවෙල සණස බැංකුව.
- කන්දේගම, ටී., (2014). *කල් යල් බලා ගොවිතැන් කිරීම*, මාතලේ: සක්කාලින්ක් මුද්‍රණාලය.
- කරුණාරත්න, ඒ. එම්., (2018). *අසිරිමත් ගම්මැණ්ඩිය*, කොළඹ 10: දයාවංශ ජයකොඩි සහ සමාගම.
- කහඳගමගේ, පී., (1995). *කෙම් පහන්: කෙනක මහීම*, කොළඹ 10: එස්. ගොඩගේ සහ සහෝදරයෝ.
- කහඳගමගේ, පී., (2015). *රන්වන් කරල්*, නුගේගොඩ: සරසවි ප්‍රකාශකයෝ.
- කහඳගමගේ, පී., (2016). *කුඹුර - කෙනක මහීම*, , නුගේගොඩ: සරසවි ප්‍රකාශකයෝ.
- කහඳගමගේ, පී., (2017). *හේනේ වින්හි*, නුගේගොඩ: සරසවි ප්‍රකාශකයෝ.
- කුමාරසිංහ, කේ.ඩබ්ලිව්., (2006). *වංගල වාලින්හං*, පන්නිපිටිය: වාග ප්‍රකාශන.
- කුලතිලක, එස්., (2001). *ප්‍රිමාටා පරිණාමය*, මහරගම: කර්තෘ ප්‍රකාශන.
- ගුණවංස හිමි, ජී., (2002). *නුවර කලාවියේ බෞද්ධාගමික විධි*, වැල්ලම්පිටිය: චතුර මුද්‍රණාලය.
- ගුණසෝම, ජී., (2001). *පානම්පත්තුවේ ජන ඇදහිලි හා විශ්වාස*, කොළඹ 10: ඇස්. ගොඩගේ සහ සහෝදරයෝ.
- දිසානායක, යූ., (2011). *සමාජ විද්‍යාව: ශ්‍රී ලංකාවේ ගැමි සමාජය හා සංස්කෘතිය*, නිට්ටඹුව: සමාධි ප්‍රින්ට් ඇන්ඩ් පබ්ලිෂර්ස්.
- ප්‍රසාද්, ජේ., (2019). *ඒකාබද්ධ පළිබෝධ පාලනය හා කෙම් ක්‍රම*, viewed 15 February 2020, <<https://sinhala.news.lk/reviews/item/20535-2016-11-25-10-19-45>>

විජේසූරිය, එස්, ගුණවර්ධන, ඒ.ජේ, ගනනාච්චිල්ලේ, පී සහ චන්ද්‍රපාල, එම්.ඩී., (1996). *ශ්‍රී ලංකාවේ සාම්ප්‍රදායික ජීවන රටා - කෙම්*, කෝට්ටේ: සහභාගිත්ව සංවර්ධන පර්ෂදය.